

KAD

Informatieavond ratten

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Herkennen van knaagdieren

Zwarte rat

- Sinds Middeleeuwen eeuw in Europa
- Oerwouden zuidoost Azië, in bomen
- rug en buik blauwgrijs tot zwart
- kleurvariaties zijn mogelijk
- slanke bouw
- spitse snuit
- oren groot
- grote kraalachtige ogen
- dunne staart langer dan het lichaam
- 14-23 cm lang ± 150-250 gr

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Herkennen van knaagdieren

Bruine rat

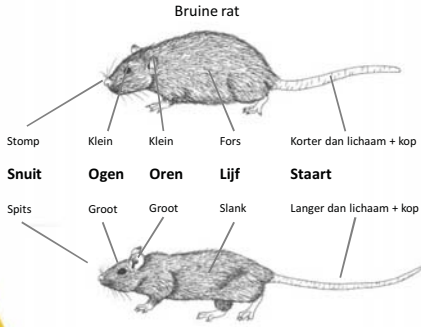
- Sinds 18^e eeuw in Europa
- Grazige steppen Centraal Azië
- rug meestal grijsbruin
- buik lichter van kleur
- kleurvariaties zijn mogelijk
- stevige bouw
- vrij stompe snuit
- oren duidelijk zichtbaar
- staart iets korter dan het lichaam
- 22-30 cm lang ± 500 gr

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Herkennen van knaagdieren

Bruine rat				
Stomp	Klein	Klein	Fors	Korter dan lichaam + kop
Snuit	Ogen	Oren	Lijf	Staart
Spits	Groot	Groot	Slank	Langer dan lichaam + kop

Zwarte rat

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Gedrag en leefomgeving

- De bruine rat
  - Cultuurvolger
  - In heel Nederland
  - Binnen en buiten
  - Vooral laag bij de grond
  - Zwemmen goed

Kenni- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Gedrag en leefomgeving

- De bruine rat
  - Riolerings
  - Slootkanten
  - Ruigten
  - Stapels hout
  - Maïskuilen
  - Akkerranden
  - Mestputten

Kenni- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Gedrag en leefomgeving

- De bruine rat
  - Alleseter
  - Granen, knolgewassen, groenten, fruit, vlees, vis, biks, mengvoer
  - Eet 15 – 20 gram per dag
  - Haalt ook voedsel buiten territorium

Kenni- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Gedrag en leefomgeving

- De zwarte rat
  - Cultuurvolger
  - Limburg, Noord-Brabant, Zeeland
  - Havens
  - Vrijwel niet buiten
  - Klimmen goed

Kenni- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Gedrag en leefomgeving

- De zwarte rat
  - In gebouwen en op schepen
  - Agrarisch bedrijven
  - Pakhuizen
  - Graanoverslagen
  - Woonwijken

- Zolder, dakbeschot, isolatiemateriaal

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Gedrag en leefomgeving

- Zwarte rat
  - Alleseters
  - Voorkeur granen, meel, zaden en vruchten
  - Circa 15 gram per dag
  - Drinken dagelijks water

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Gedrag en leefomgeving

Dierplagen

KAD

Gedrag en ontwikkeling

- Ratten
  - Bij gebrek aan voedsel en leefruimte verspreiding
    - Bijv. leegstaande stallen
  - Bewegen hoofdzakelijk langs wanden en objecten
  - Vaste looppaden tussen schuil- en voedselplaatsen
  - Zicht slecht ontwikkeld
  - Verplaatsen zich op tast

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Gedrag en ontwikkeling

- Grote voortplantingscapaciteit

	Bruine rat	Zwarte rat	Huismuis
Draagtijd (dagen)	21-23	20-24	21
Nestgrootte (aantal jongen)	7-10	6-10	5-6
Zoogperiode (weken)	4	3	3
Geslachtsrijp na (maanden)	3	3	2

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Dus!

- Voorkomen (Weren)
- Bestrijden

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Schade

- Dragere van ziekteverwekkers
- Eten en bevuilen van voedsel
- Knaagschade
- Schrikreactie

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Stappen bestrijding

- Inventarisatie – inspectie en determinatie
- Treffen van weringsmaatregelen
- Treffen van bestrijdingsmaatregelen
- Evaluatie van effectiviteit – controle en nabehandeling

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Inventarisatie

- Inspectie
  - Zoeken naar plaagdieren/sporen + gebreken
  - Verspreiding
- Determinatie
  - Soortbepaling → **Belangrijk!**
  - Welke soort? Hoe leeft die? Hoe kan ik levenscyclus doorbreken?

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Inventarisatie

- Inspectie
  - Alle ruimten en omgeving
  - Sporen: uitwerpselen, schade, schuilplaatsen

	Lengte (cm)	Dikte (mm)	Kleur	Vorm
Bruine rat	2	5	bruin/grijs	stomp, worstvormig
Zwarte rat	1	2 - 3	zwart	splits, banaanvormig
Huismuis	0,3 - 0,8	1 - 3	zwart	splits, hagelslag

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Inventarisatie

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Inventarisatie

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Inventarisatie

- Inspectie
  - Overige sporen
    - Holen
    - Pootafdrukken / sleepsporen staart
    - Looppaden / wissels in gras
    - Buikmeer
    - Knaag- en vraatsporen

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Inventarisatie

- Inspectie
  - Ook gebreken! Waar we op letten, bespreken we zo
  - Verspreiding in kaart brengen! **MELD RATTEN**
- Determinatie
  - Aan de hand van dieren
  - Aan de hand van combinatie van sporen

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Inventarisatie

- Gaat u zelf op onderzoek uit?
  - Gebruik een zaklamp
  - Draag handschoenen!

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Stappen bestrijding

- Inventarisatie – inspectie en determinatie
- **Treffen van weringsmaatregelen**
- Treffen van bestrijdingsmaatregelen
- Evaluatie van effectiviteit – controle en nabehandeling

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Treffen van weringsmaatregelen

- 2 groepen maatregelen
  - Bouwkundig
  - Hygiënisch
- Let op gebreken tijdens de inventarisatie!

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Treffen van weringsmaatregelen

- Maatregelen
  - Openingen niet groter dan 1 cm (0,5 cm muizen)
  - Spouwen onder en boven dichten
  - Doorvoeren leidingen/kabels dichten
  - Openingen bij dakvoet afsluiten
  - Goed sluitende deuren en ramen
  - Buitendeuren en kelderramen 's avonds afsluiten
  - Defecte riolering repareren
  - Gegalvaniseerde bolroosters op hemelwaterlozing

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Treffen van weringsmaatregelen

- Bouwkundig
  - Voorkomen dat dieren binnenkomen
  - Voorkomen dat dieren binnen verspreiden
  - Voorkomen van schuilgelegenheden
  - Voorkomen van bereikbaar voedsel
- Gebruik harde materialen
  - Beton, sneldrogend cement, dubbeltjesgaas, blikbeslag, staalplaat, gesteente

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Treffen van weringsmaatregelen

- Maatregelen

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD
Treffen van weringsmaatregelen

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD
Treffen van weringsmaatregelen

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD
Treffen van weringsmaatregelen

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD
Treffen van weringsmaatregelen

- Hygiënisch
  - Voorkomen van voedselbeschikbaarheid en schuilplaatsen

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Treffen van weringsmaatregelen

- Maatregelen
  - Diervoeders onbereikbaar opslaan
  - Restanten verwijderen
  - Valfruit, zaden en noten verwijderen
  - Omgeving schoonhouden
  - Goed sluitende vuilemmers en containers
  - Voorkom langdurige opslag in directe omgeving gebouwen

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Treffen van weringsmaatregelen

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Treffen van weringsmaatregelen

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Treffen van weringsmaatregelen

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Stappen bestrijding

- Inventarisatie – inspectie en determinatie
- Treffen van weringsmaatregelen
- **Treffen van bestrijdingsmaatregelen**
- Evaluatie van effectiviteit – controle en nabehandeling

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Treffen van bestrijdingsmaatregelen

- Chemisch: toegelaten middelen
  - Voor ratten: alleen professioneel gebruik!

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Treffen van bestrijdingsmaatregelen

- Ondanks niet beschermd toch regels:
- Art. 5 Besluit beheer schadebestrijding dieren
  - Alternatieven
  - Honden met zijnde lange honden
  - Kastvallen
  - Klemmen, niet zijnde pootklemmen
- Toegelaten rodenticiden

Alternatieven / Niet-chemisch

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Richtlijnen klemmen

- Klemmen, geen pootklemmen
  - Doden
  - Vangen 1 individu per keer

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Richtlijnen klemmen

- Klemmen
  - Materiaal: plastic / hout
  - Met / zonder verlengd triggermechanisme
  - Spaninrichting: pal of scharnier

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Richtlijnen klemmen

- Klemmen
  - Vast zetten

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Richtlijnen klemmen

- Klemmen
  - Zonder verlengd mechanisme: lokaas
  - Met verlengd mechanisme: Met / zonder aas
- Zonder lokaas: op looproutes

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Richtlijnen klemmen

- Klemmen
  - Goed neerzetten

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Richtlijnen klemmen

- Klemmen
  - Denk aan veiligheid!
    - Kinderen
    - Niet-doelsoorten

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Richtlijnen klemmen

- Klemmen
  - Denk aan veiligheid!
    - Kinderen
    - Niet-doelsoorten

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Richtlijnen klemmen

- Klemmen
  - Denk aan veiligheid!
    - Kinderen
    - Niet-doelsoorten

Dierplagen

KAD

Richtlijnen klemmen

- Klemmen
  - Dagelijks controleren, gaan 1 keer af
  - Minimaal 2-3x # lokaaskisten is niet ongewoon (geldt ook in de woning!)
  - Handschoenen!

KAD

Treffen van bestrijdingsmaatregelen

- Voordelen alternatieven
  - Minder rodenticiden, minder milieubelasting, kleinere kans op resistentieontwikkeling
  - Kadavers direct verwijderen (in vuilniszak in container)
  - Geen doorvergiftiging

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Stappen bestrijding

- Inventarisatie – inspectie en determinatie
- Treffen van weringsmaatregelen
- Treffen van bestrijdingsmaatregelen
- **Evaluatie van effectiviteit – controle en nabehandeling**

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Treffen van bestrijdingsmaatregelen

- Lijmplaten verboden!
  - Welzijn / onnodig lijden van dieren (art. 15 en 72 F&F-wet)

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Evaluatie van effectiviteit

- Controle en nabehandeling
  - Eenmalige uitzet bestrijdingsmaatregelen niet voldoende
  - Regelmatige controles op activiteit
  - Regelmatige controles bestrijdingsmaatregelen
    - Rodenticiden door professional!
  - Regelmatige controles gebreken

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Afronden bestrijding

- Afronden:
  - Geen opname lokaas
  - Geen knaagdieren gevangen
  - Geen verse sporen
- Vergiftigd lokaas verwijderen
  - Door professional!
  - Onvergiftigd lokaas plaatsen
- Klemmen en kastvallen binnen:
  - Laten staan → dagelijks controleren
  - Anders verwijderen

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Gecoördineerde aanpak

- Van belang! Waarom?
- Iedereen meedoen
- Wie? Hoe?
- Inventarisatie → tot waar verspreid?
  - Bedrijven
  - Hobbydieren
  - Particulieren

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Samenwerking bestrijder

- **Bestrijding is vak apart:**
  - Tijd, energie, ervaring + vakbekwaamheid

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Gecoördineerde aanpak

- Meldingen!
  - Bruine rat
  - Zwarte rat
- Centraal meldpunt gemeente / KAD
- KAD adviseert en registreert meldingen
- KAD signaleert gemeente
- Gemeente onderneemt actie
- Gemeente informeert bewoners

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen

KAD

Bedankt voor uw aandacht

Meld mij!

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen
0317-419660
info@kad.nl

Kennis- en Adviescentrum Dierplagen